



Cansu Işık

Sağlık Bilimleri University, cansu.isik@sbu.edu.tr, İstanbul-Turkey

Gözde Küğcümen

İstanbul Medipol University, gkugcumen@medipol.edu.tr, İstanbul-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2021.16.2.1B0115	
ORCID ID	0000-0002-3789-9051	0000-0001-7052-3817
Corresponding Author	Cansu Işık	

PANDEMİ SÜRECİNDE KLİNİK UYGULAMADAKİ EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN KAYGI DÜZEYLERİ İLE AKADEMİK MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Araştırma Covid-19 pandemisi sürecinde klinik uygulamadaki ebelik öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlandı. Tanımlayıcı ve korelasyonel türde olan araştırmanın örneklemini 474 ebelik öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 20.97±1.28 ve %23.4'ü 2. sınıf, %35.9'u 3. sınıf, %40.7'si 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin Durumluluk Kaygı Ölçeği (DKÖ) toplam puan ortalaması 43.83±10.18 ve Akademik Motivasyon Ölçeği (AMÖ) toplam puan ortalaması 139.41±24.58 olarak bulunmuştur. DKÖ toplam puan ortalaması ile AMÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak korelasyon saptanmamıştır (r:-.095 p:.038). Covid-19 enfeksiyonu bulaş riskini ortadan kaldıracak tüm önlemler alınarak, öğrencileri fiziksel ortamda teorik ve klinik uygulama eğitimine dahil etmenin akademik motivasyonu sürdürme ve artırmada etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Kaygı, Motivasyon, Ebelik Öğrencileri, Klinik Uygulama

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ANXIETY LEVELS AND ACADEMIC MOTIVATIONS OF MIDWIFERY STUDENTS IN CLINICAL PRACTICE IN THE PANDEMIA PROCESS

ABSTRACT

The study was planned to examine the relationship between the anxiety levels and academic motivation of midwifery students in clinical practice during the Covid-19 pandemic process. The sample of this descriptive and correlational study consists of 474 midwifery students. The average age of the participants is 20.97±1.28 and 23.4% is 2nd grade, 35.9% is 3rd grade, 40.7% is 4th grade. The students' total point average of the State Anxiety Scale (SAI) was 43.83±10.18 and the total score average of the Academic Motivation Scale (AMS) was 139.41±24.58. There was no statistically significant correlation between STI total score average and AMS total score average (r:-.095 p:.038). It is thought that taking all precautions to eliminate the risk of transmission of Covid-19 infection, including students in theoretical and clinical practice training in the physical environment will be effective in maintaining and increasing academic motivation.

Keywords: Pandemic, Anxiety, Motivation, Midwifery Students, Clinical Practice

How to Cite:

Işık, C., Küğcümen, G. (2021). Pandemi Sürecinde Klinik Uygulamadaki Ebelik Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri İle Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Medical Sciences, 16(2):132-140, DOI: 10.12739/NWSA.2021.16.2.1B0115.



1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Covid-19 enfeksiyonu, Çin'in Wuhan kentinde Aralık 2019 sonlarında ortaya çıkarak, yüksek bulaş özelliği nedeniyle kısa sürede pandemiye dönüşmüştür [1]. Covid-19 enfeksiyonunun toplumda yayılmasını önlemek amacıyla önemli bulaş zincirlerini kırmak hedeflenmiştir. Bu amaçla, pek çok ülkede okullar, üniversiteler ve diğer eğitim kurumlarının geçici süre ile kapatılmasına karar verilmiştir. Ülkemizde görülen ilk Covid-19 olgusunun 11 Mart 2020 tarihinde Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanması ile okullar ve eğitim kurumları 25 Mart itibariyle geçici süre ile kapatılmıştır [2]. Mart 2020'de öncelikle teorik derslerin uzaktan yapılması, uygulamalı derslerin pandemi sonrası yaz döneminde tamamlanması düşünülmüş olsa da, pandeminin seyri uygulamaların güz dönemi başlangıcına kalmasına sebep vermiştir. Bazı üniversiteler özellikle 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz dönemi ile birlikte hibrit eğitime geçmiş ve uygulamalı dersler laboratuvar ortamında küçük gruplar halinde yapılmaya başlanmıştır. Ebelik eğitimi teorik eğitimin yanı sıra laboratuvar ve klinik ortamlarda gerçekleştirilen yapılandırılmış ve belli kriterleri içeren geniş bir müfredatı kapsamaktadır. İstenilen kriterler nitelikli ebeler yetiştirmek amacıyla uluslararası ve ulusal kurullar tarafından belirlenmiş olan kriterlerdir. Bunlar Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (International Confederation of Midwives-ICM), Sağlık Bakanlığı (SB) ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'nun lisans eğitiminden sonra bir ebede olmasını beklediği yeterliliklerden oluşmaktadır [3]. Kriterlerin karşılanmaması yetiyecek olan ebelerin de niteliğini değiştireceği için pandemi sürecinde ebeler mezuniyet kriterlerinde herhangi bir azaltılmaya gidilmemiştir. Bu durum öğrencilerde klinik stajlar sırasında mezuniyet kriterlerini tamamlama kaygısı oluşturmuştur.

Kaygı, en genel anlamıyla kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu olarak ifade edilir [4]. Düşük ya da yüksek düzeyde kaygının olumlu davranışları engelleyebileceği belirtilmektedir [5]. Motivasyon, kişinin bir hedefi başarması için ihtiyaç duyduğu bir iç enerji veya zihinsel kuvvettir. Bu içsel enerji ve kuvvet bir davranışı ortaya çıkarmaya, yönlendirmeye ve o davranışın devam etmesini sağlayamaya yardımcı olur [6 ve 7]. Öğrenmeye yönelik motivasyon akademik başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden biridir [8]. Motivasyonun türlerinden biri olan akademik motivasyon; öğrencilerin okul hayatının başlamasıyla birlikte ortaya çıkarak, onlar için gerekli işleri yürütmelerini sağlayan itici gücü oluşturmaktadır [9]. Literatüre bakıldığında motivasyonun öğrencilerin; derslere katılımlarının sürekliliğini [10], derslere yönelik tutumlarını [11], akademik başarı ve performanslarını [12] etkilediği görülmektedir. Ayrıca motivasyon düzeyi yüksek öğrenciler okula karşı daha olumlu tutum sergilemekte ve bu öğrencilerin daha düşük kaygı düzeylerine sahip olduğu bildirilmektedir [13]. Farklı örneklem grubunda yapılan çalışmalarda kaygı ile motivasyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmalardan biri olan Malezya'da eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde kaygı ve motivasyon arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada kaygı ve motivasyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır [14]. Navruz yaptığı bir çalışmada belli takım sporları içerisinde yer alan lisede okuyan öğrencilerin çıktıkları karşılaşmalardan önce başarı motivasyonu ve sürekli kaygı ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin spora özgü başarı motivasyonunun artmasının durumluk kaygıyı azalttığına dikkati çekmişlerdir [15]. Müezzin ve Özata yaptıkları çalışmada öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersindeki motivasyonlarının kaygıları ile arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışma sonucunda dersi öğrenme kaygısının motivasyon ile arasında



düşük seviyede negatif ve anlamlı ilişkisini ortaya koymuşlardır [16]. Covid-19 pandemisi insan hayatına eğitim dahil olmak üzere birçok belirsizliği beraberinde getirmiştir. Bu belirsizlik kontrolsüz kaygı yaratma ihtimalini artırmakta ve öğrencilerin motivasyonlarının etkileneceğini düşündürmektedir [17]. Literatürdeki bu bilgilerden yola çıkarak bu araştırmada, pandemi sürecinde özellikle vaka artışının olduğu zaman diliminde klinik uygulamaya çıkan ebelik öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Ebelik öğrencileri kliniklerde çalışan sağlık profesyonelleri gibi enfeksiyon riski ile karşı karşıyadır. Öğrenciler her klinik uygulama öncesinde iş sağlığı güvenliği eğitimi kapsamında enfeksiyon kontrol uygulamaları eğitimi almaktadır. Pandemi dönemi klinik uygulama öncesinde verilen eğitime bu yönden daha da dikkat edilmiştir. Gerekli koruyucu önlemler alınarak klinik uygulamalar tamamlanmıştır. Konu ile ilgili eğitimler verilmiş olsa bile kliniğe gitme konusunda öğrencilerin kaygı duydukları bilinmektedir. Yapılan çalışma ile öğrencilerin kaygı durumları ve kaygının akademik motivasyona etkisini saptayıp sonraki uygulamalar için yol gösterici olması istenmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM (MATERIALS AND METHODS)

3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü (Aim and Type of Research)

Bu çalışma tanımlayıcı ve korelasyonel türdedir. Çalışmanın amacı Covid-19 pandemisi sürecinde klinik uygulamadaki ebelik öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme (The Research of Sampling)

Araştırmanın evrenini bir kamu ve vakıf üniversitesinin, Sağlık Bilimleri Fakülteleri ve Sağlık Bilimleri Yüksekokulunda öğrenim gören ve klinik uygulamaya çıkan tüm öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 25.12.2020-15.01.2021 tarihleri arasında bir kamu ve vakıf üniversitesinin, Sağlık Bilimleri Fakülteleri ve Sağlık Bilimleri Yüksekokulunda öğrenim gören, klinik staj uygulamasına çıkan 570 Ebelik öğrencisinden (2., 3. ve 4. Sınıf) gönüllü olarak araştırmaya katılan 474 öğrenci oluşturmuştur (Katılma Oranı: %83.2). 1. Sınıflar klinik staj uygulamasına çıkmadıkları için örneklem dışı bırakılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları (Used Scales and Data Collection)

Literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan "Anket Formu" (11 madde), "Durumluluk Kaygı Ölçeği (20 madde) ve "Akademik Motivasyon Ölçeği" (28 madde) kullanılarak veriler toplanmıştır.

- **Anket Formu:** Form; yaş, sınıf, ekonomik durum, kalınan yer ve pandemi sürecinde yaşanan duyguları sorgulayan 11 sorudan oluşmaktadır.
- **Durumluluk Kaygı Ölçeği (DKÖ):** Spielberger ve arkadaşları [18] tarafından 1970 yılında geliştirilmiş olup, Türkiye'deki geçerlilik ve güvenirliği Öner (1977) [19] tarafından yapılmıştır. Ölçek 4'lü likert tipinde 20 sorudan oluşmaktadır. Bireylerin belirli bir anda belirli koşullarda kendisini nasıl hissettiğini betimlemesini, içinde bulunduğu duruma ilişkin duygularını dikkate alarak maddeleri cevaplaması beklenir. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek kaygı seviyesini, tam



tersi alınan düşük puanlar ise düşük kaygı seviyelerini gösterir. Ölçekteki doğrudan ifadeler olumsuz duyguları, tersine dönmüş ifadeler ise olumlu duyguları ifade eder. Ölçekteki tersine dönmüş ifadeler 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20. maddelerdir. Ölçekten elde edilen toplam puan değeri 20 ile 80 arasında değişir. Yapılan güvenilirlik analizlerinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısının .94 ile .96 arasında olduğu bulunmuştur [19] (Öner ve Le Compte 1983). Bu çalışma için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı değeri .90'dir.

- **Akademik Motivasyon Ölçeği (AMÖ):** Özerklik kuramına dayalı olup Vallerand ve diğerleri [20] tarafından geliştirilmiş, Karagüven (2012) [21] tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Her biri dörder maddeden oluşan yedi alt boyutu olan likert tipte bir ölçektir. Alt ölçekler üç tür içsel motivasyonu (bilmeye, başarmaya ve harekete yönelik), üç tür dışsal motivasyonu (tanınma, kendini ispat ve düzenleme) ve motivasyonsuzluğu değerlendirmektedir. Alt ölçekten alınan puanların yüksekliği, o motivasyon türünün de yüksek olduğuna dair ipucu vermektedir. Ölçekten alınabilecek puan 28 ile 196 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık seviyesi tatmin edici düzeyde olup, ortalama Cronbach Alfa değeri .81 dir [20]. Bu çalışma için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı değeri .90'dir.
- **Verilerin Toplanması:** Veriler klinik uygulamanın 3.haftasında google forms aracılığıyla öğrencilere iletilmiştir. Yönergede açıklamalar belirtilerek, her bir maddeyi doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler formda ilk yer alan çalışmaya katılmayı kabul ediyor musunuz sorusuna "evet" cevabını verip yazılı onayları alındıktan sonra anket sorularına geçmişlerdir.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi (Data Evaluation)

Araştırma verileri, SPSS 16.0 (Statistical Package for Social Science) paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel analizlerinden sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile sınanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalar One-Way ANOVA kullanılarak değerlendirilmiştir. DKÖ ile AMÖ alt boyut puanları arasındaki ilişkinin incelenmesinde; Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. 0.05 in altındaki "p" değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

4. BULGULAR (RESULTS)

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.97±1.28 (min:19, max: 33) olarak saptanmıştır. Öğrencilerin %23.4'ü 2. sınıf, %35.9'u 3. sınıf, %40.7'si 4. sınıftır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin %41.13'ü kamu, %58.87'si vakıf üniversitesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin pandemi öncesi ailenin ekonomik durumu sorgulandığında %16.0'sının geliri giderinden az, %70.7'sinin geliri giderine eşit, %14.3'ünün gelirinin giderinden çok olduğu saptanmışken, pandemi döneminde ailenin ekonomik durumu sorgulandığında %45.6'sının gelirinin giderinden az, %47.3'ünün gelirinin giderine eşit ve %7.2'sinin gelirinin giderinden çok olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin %14.6'sı Covid-19 enfeksiyonu geçirmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%75.1) klinik uygulamaya giderken kaygı hissettiklerini ve yine büyük çoğunluğu (%77.6) enfeksiyon bulaş korkusu yaşadıklarını bildirmişlerdir. Öğrencilerin DKÖ toplam puan ortalaması, AMÖ toplam puan ve alt boyut puan ortalamalarına Tablo 1'de yer verilmiştir (Tablo 1).



Tablo 1. Öğrencilerin DKÖ, AMÖ toplam puan ortalamaları ve AMÖ alt boyut puan ortalamalarının dağılımları
(Table 1. The distribution of the students' mean of SAI, AMS total score and AMS sub-dimension score averages)

	Ort±SS	Min.-Max
DKÖ Toplam Ölçek Puanı	43.83±10.18	23-72
İçsel Motivasyon	64.28±13.56	13-84
Dışsal Motivasyon	65.70±12.58	19-84
Motivasyonsuzluk	9.44±6.18	4-28
AMÖ Toplam Ölçek Puanı	139.41±24.58	47-196

Öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin DKÖ ve AMÖ toplam puan ortalamalarının karşılaştırılmasına Tablo 2'de yer verilmiştir. 2. Sınıf ile 3. Sınıfta olanlar (p:.002), geliri giderinden az ile geliri giderine eşit (p:.012), geliri giderinden az ile geliri giderinden fazla olan (p:.040), evde ailesiyle yaşayan ile evde arkadaşlarıyla/arkadaşlarıyla yaşayan (p:.015) öğrencilerin kaygı puanı arasında anlamlı fark saptanmıştır. Evde ailesiyle yaşayan ile evde arkadaşlarıyla/arkadaşlarıyla yaşayan (p:.018) öğrencilerin akademik motivasyon puanı arasında anlamlı fark saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Ebelik öğrencilerinin sosyo-ekonomik özelliklerinin DKÖ ve AMÖ toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması
(Table 2. Comparison of midwifery students' socio-economic characteristics of the total score averages of the SAI and AMS)

		DKÖ ort±ss	AMÖ ort±ss
Sınıf	2. Sınıf (n=111)	41.26±9.57	144.44±22.38
	3. Sınıf (n=170)	45.53±10.91	138.48±25.41
	4. Sınıf (n=193)	43.81±9.58	137.35±24.77
		F:6.012 p: .003	F:3.155 p: .044
Pandemi Döneminde Ekonomik Durum	Gelir Giderden Az (n=216)	45.51±9,83	140.06±25.12
	Gelir Gidere Eşit (n=224)	42.77±10,07	139.36±24.20
	Gelir Giderden Fazla (n=34)	40.15±11.44	135.62±23.98
		F:6.513 p: .002	F: .481 p: .619
Yaşam ortamı	Evde Tek (n=7)	48.71±12.93	130.43±30.71
	Evde Ailemle (n=404)	43.22±10.05	139.10±24.33
	Evde Arkadaşım(la)larla (n=28)	49.18±8.68	139.39±27.01
	Yurtta (n=29)	45.97±11.64	150.03±21.43
	Diğer (n=6)	44.33±6.71	120.00±23.74
		F:3.075 p: .016	F:2.573 p: .037

f: One-Way ANOVA

Öğrencilerin kaygı ölçeği toplam puan ortalaması ile akademik motivasyon ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi gösteren bulgular Tablo 3'de gösterilmiştir. DKÖ toplam puan ortalaması ile AMÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak korelasyon saptanmamıştır (r:-.095 p:.038) (Tablo 3).

Tablo 3. Ebelik öğrencilerinin AMÖ alt boyut puan ortalamaları ile DKÖ puanı arasındaki ilişki
(Table 3. The relationship between midwifery students' AMS sub-dimension mean scores and SAI scores)

	İçsel Motivasyon Toplam Puanı	Dışsal Motivasyon Toplam Puanı	Motivasyonsuzluk Toplam Puanı	AMÖ Toplam Puanı
DKÖ Toplam Puanı	*r -.176** P .000	-.130** .005	.271** .000	-.095 .038

*Pearson Korelasyon Analizi



5. TARTIŞMA (DISCUSSION)

Bu çalışma pandemi sürecinde klinik uygulamadaki ebelik öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelemesi amacıyla yürütüldü. Pandeminin başlangıcında tüm klinik uygulamalar durdurulmuş, öğrenciler teorik derslerine online olarak devam etmişlerdir. Bu durum fiziksel kampüs ortamı ve arkadaş ortamından uzaklaşılması nedeniyle tüm lisans öğrencilerini etkilemesine rağmen, uygulamalı dersleri ve mezuniyet kriterleri olan lisans bölümlerini daha çok etkilemiştir. Ebelik lisans eğitimi kurumsal içeriğin pratik beceri ile bütünleştiği uygulamalı bir eğitim sürecini kapsar. Bu nedenle öğrenciler doğum öncesi, doğum ve doğum sonu dönemde anne ve yenidoğanın bakımını profesyonel bir şekilde sağlayabilmek için uluslararası-ulusal örgütler tarafından belirlenen mezuniyet kriterlerini klinik ortamda yerine getirmek durumundadır [22 ve 23].

Pandeminin başlangıcında klinik ortamdan uzaklaştırılan, pandemi sürecinde klinik uygulama günleri azaltılarak klinik ortama gönderilen öğrenciler mezuniyet kriterlerini tamamlamada sorun yaşamışlardır. Bir yandan klinik ortamda enfeksiyon bulaş korkusu bir yandan mezuniyet kriterlerini karşılayamama endişesi öğrencileri iki belirsizlik arasında bırakmıştır. Örneklem grubuna dahil edilen öğrencilerin durumluluk kaygı ölçeği toplam puan ortalamasının orta düzeyin üzerinde, akademik motivasyon ölçeği toplam puan ortalamasının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. García-González ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencilerinin Covid-19 salgını sırasında e-öğrenme nedeniyle kaygı düzeylerinin incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin ilk haftaya (50.4±20.8) göre dördüncü haftadaki (59.9±10.6) DKÖ toplam puanlarının arttığı bildirilmiştir [24]. Araştırmada García-González ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmadan farklı olarak öğrencilerin büyük çoğunluğu enfeksiyon bulaş korkusu yaşamasına rağmen DKÖ toplam ölçek puanının orta düzeyin üzerinde olduğu saptanmıştır. Örneklem grubundaki öğrencilerin e-öğrenmeye kıyasla klinik ortamda fiziksel alanda öğrenme imkanı bulmaları ve mezuniyet kriterlerini tamamlayacak olma durumu bu farklılığın sebebi olarak düşünülebilir.

Pandemi döneminde benzer bir çalışmanın olmaması nedeniyle verilerin bazıları pandemi dönemi öncesi ve farklı örneklem gruplarıyla yapılan çalışmalar değerlendirilerek tartışılmıştır. Aydın ve Yazıcı, ebelik öğrencilerinin ilk klinik deneyim başlangıcı ve sonunda anksiyete ve stres düzeylerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları bir araştırmada, öğrencilerin klinik deneyim sonunda DKÖ toplam puan ortalamasını düşük düzeyde (35.37±7.48) bulmuşlardır [25]. Hacıhasanoğlu ve arkadaşlarının sağlık yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin klinik uygulamaya ilişkin kaygı düzeylerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları çalışmada, öğrencilerin klinik uygulama ortasındaki DKÖ orta düzeye yakın (38.09) olarak bildirmişlerdir [26]. Açıksöz, Uzun ve Arslan'nın hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir diğer çalışmada, öğrencilerin DKÖ toplam puan ortalaması klinik uygulama sonrası 40.1±11.02 olarak belirtilmiştir [27]. Literatürde genel olarak pandemi öncesi klinik uygulama ortasında veya sonunda yapılan çalışmalar incelendiğinde DKÖ toplam ortalama puanlarının orta düzeye yakın olarak bulunmuşken, araştırmada orta düzeyin üzerinde bulunması dikkat çekmektedir. Bu farklılığın pandemi sürecinin yarattığı belirsizlik etkisinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınıf düzeyi ile öğrencilerin kaygı toplam puan ortalamaları incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki saptanırken, 3. Sınıftaki öğrencilerin kaygı toplam puan ortalamaları 2. Ve 4. Sınıftakilere oranla yüksek bulunmuştur. Covid-19 pandemisi 1 yılı aşan bir süredir



devam etmektedir. Araştırmada 3. Sınıf olan öğrenciler 2. Sınıfın bahar döneminde Covid-19 pandemisi ile tanışmışlar ve mezuniyetleri için gerekli olan kriterler bu yıldan itibaren sekteye uğramıştır. 3. Sınıftaki öğrencilerin kaygı puanlarındaki yüksekliğin bu neden olduğu düşünülmektedir.

Pandemi süreci şüphesiz ki insan hayatında iki temel alanı derinden etkilemiştir. Bunlardan biri sağlık diğeri ise ekonomik alandır [28]. Bu durum araştırma bulgularına da yansımış olup, pandemi öncesi ekonomik durum sorgulandığında öğrencilerin %16'sı gelirim giderimden az olarak belirtmişken, pandemi sonrası bu oran %45.6'ya çıkmıştır. Bu durum öğrencilerin kaygı puanlarına etkisini göstermiştir. DKÖ toplam puan ortalaması ile pandemi dönemindeki ekonomik durum arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Akademik motivasyon önceden belirlenen hedefe ulaşmak için duyulan isteklilik halidir. Derslere ilişkin olumlu tutum geliştirme, öğrenme ve dolayısıyla okul başarı performansını artırmada olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir. Akademik motivasyon öğrencilerin yaşadığı çevre koşulları, ihtiyaç duydukları, ders çalışma süresi, okul dışı çalışma ortamı ve yeniliklere açık olma gibi faktörlerden etkilenebilmektedir [29]. Araştırmamızda öğrencilerin AMÖ toplam puan ortalaması yüksek bulunurken, yaşam ortamı ve AMÖ arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Yurtta kalan öğrencilerin AMÖ toplam puan ortalamasının yaşamını evde tek, evde ailesiyle ve evde arkadaşla/larla kalanlara kıyasla daha yüksek olması, aynı ortamda ve fazla sayıda öğrencinin bulunduğu ortamda özellikle sosyal izolasyonun olduğu bir dönemde birbirlerini akademik açıdan daha çok motive ettiklerini düşündürmektedir.

Literatürde farklı örneklem gruplarıyla yapılan çalışmalar motivasyon ile kaygı arasında negatif yönlü ilişki olduğunu göstermektedir [13, 14, 15 ve 16]. Bu araştırmada öğrencilerin kaygı ölçeği toplam puan ortalaması ile içsel ve dışsal motivasyon alt boyut toplam puan ortalaması arasında negatif yönde çok zayıf bir ilişki saptanırken, motivasyonsuzluk alt boyut toplam puan ortalaması arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur. Araştırma bulguları literatürü destekler niteliktedir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırma, pandemi sürecinde klinik uygulamadaki ebelik öğrencilerinin sınıf, pandemi sürecindeki ekonomik durum ve yaşanan ortamın kaygı durumları üzerinde etkisi olduğunu ve ayrıca motivasyonsuzluk arttıkça kaygı düzeylerinin arttığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle özellikle sosyal izolasyonun önemli olduğu pandemi sürecinde tüm koruma önlemlerini alarak öğrencileri teorik ve klinik eğitime dahil etmek, hibrit sistem ile eğitim yapmak önem arz etmektedir. Ek olarak dünya olarak zorlu bir süreçten geçtiğimiz pandemi sürecinde öğretim üyeleri ve elemanlarının öğrencilerin kaygılarını ifade etmelerini sağlayacak ortamları sağlamaları ve akademik motivasyonlarını artıracak seminerler düzenlemeleri önerilebilir. Bu durumun öğrencilerin öğrenme yetilerini kuvvetlendirerek akademik başarılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLIKLARI (LIMITATIONS OF THE RESEARCH)

Araştırma bir kamu ve vakıf üniversitesi ebelik öğrencileri ile yürütüldüğü için sonuçlar tüm ebelik öğrencileri için genellemez.

ÇIKAR ÇATIŞMASI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.



FİNANSAL AÇIKLAMA (FINANCIAL DISCLOSURE)

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir mali destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

ETİK KOMİTE ONAYI (ETHICAL COMMITTEE APPROVAL)

Araştırmanın etik izni için XX Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (Sayı:44088 Tarih:18/12/2020). Ayrıca araştırmanın uygulanabilmesi için araştırmanın yapıldığı Sağlık Bilimleri Fakülteleri ve Yüksekokulundan yazılı izinler alınmıştır. Araştırmaya katılacak öğrencilere, google formsta açıklama kısmında bireysel bilgilerin gizli kalacağı konusunda bilgi verilip "gizlilik ilkesine" uyulmuştur ve Helsinki bildirgesinde yer alan kurallara uygun olarak hareket edilmiştir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] World Health Organization (WHO) (2020). Q&As on Covid-19 and related health topics, Retrieved May. Erişim Tarihi: 20.11.2020. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novelcoronavirus2019/questionandanswers-hub>.
- [2] Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2020a). Basın açıklaması. Erişim Tarihi: 20.11.2020. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/>.
- [3] Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) (2020). Ulusal Çekirdek Eğitimi Programları, Ebelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı 2016. Erişim Tarihi: 20.11.2020. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusalcekirdek-egitimi-programlari/ebelik.pdf.
- [4] TDK (2020). Türk dil kurumu sözlükleri. Erişim Tarihi: 20.11.2020 <https://sozluk.gov.tr/>.
- [5] Akgün, S., (2018). İç iletişim sürecinde kaygı düzeylerinin öğrenci başarısı üzerine etkisi (Üniversite öğrencileri üzerine uygulamalı çalışma). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [6] Sternberg, R.J. and Williams, W., (2009). MEducational psychology (İkinci Baskı). New Jersey: Pearson.
- [7] Slavin, R.E., (2006). Educational psychology theory and practise (Sekizinci Baskı). Boston: Pearson.
- [8] Alderman, M.K., (2004). Motivation for achievement: Possibilities for teaching and learning (İkinci Baskı). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- [9] Bacanlı, H. and Şahinkaya, Ö., (2011). The adaptation study of academic motivation scale into Turkish. Procedia Social and Behavioral Sciences, 12:562-567.
- [10] Vallerand, R.J., Pelletier, L.G., Blais, M.R., Brière, N.M., Senécal, C., and Vallières, E.F., (1992). The academic motivation scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. Educational and Psychological Measurement, 52:1003-1017.
- [11] Akandere, M., Özyalvaç, N.T. ve Duman, S., (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya anadolu lisesi örneği). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24:1-10.
- [12] Khalila, R., (2015). The relationship between academic self-concept, intrinsic motivation, test anxiety, and academic achievement among nursing students: Mediating and moderating effects. Nurse Education Today, 35:432-438.
- [13] Ratelle, C.F., Guay, F., Vallerand, R.J., Larose, S., and Senécal, C., (2007). Autonomous, controlled, and amotivated



- types of academic motivation: A person-oriented analysis. *Journal of Educational Psychology*, 99(4):734-746.
- [14] Jain, Y. and Sidhu, G.K., (2013). Relationship between anxiety, attitude and motivation of tertiary students in learning English as a second language. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90:114-123.
- [15] Navruz, A., (2018). Seçili takım sporlarında mücadele eden lise öğrencilerinin müsabaka öncesi durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin motivasyon düzeylerine olan etkisinin incelenmesi (Ankara ili ölçekli) (Yüksek lisans tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı.
- [16] Müezzini, E.E. ve Özata, B.Ç., (2019). Ortaöğretim öğrencilerinde fen öğrenmeye yönelik kaygı ve motivasyon ilişkisi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(1):14-21.
- [17] Tekin, E., (2020). Covid-19 kaygısının motivasyon üzerindeki etkisi: Z Kuşağı üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*, 15(4):1129-1145.
- [18] Spielberger, C.D., Gorsuch, R.C., and Lushene, R.E., (1970). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Consulting Psychologists Press. California.
- [19] Öner, N. ve Le Compte, A., (1993). *Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayını.
- [20] Vallerand, R.J., Pelletier, L.G., Blais, M.R., Brière, N.M., Senécal, C., and Vallières, E.F., (1992). The academic motivation scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and Psychological Measurement*. 52:1003-1017.
- [21] Karagüven, M.H., (2012). Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12:2599-2620.
- [22] Yılmaz, T. ve Karanisoğlu, H., (2016). Türkiye’de Ebelik Eğitiminin Güncel Durumu. *HSP*, 3(1):73-77.
- [23] Koçak, Y.Ç., Can, H.Ö., Yücel, U., Akyüz, M.D. ve Turfan, E.Ç., (2017). Türkiye’de ebelik bölümlerinin akademik ve fiziki profili. *HSP*, 4(2):88-97.
- [24] García-González, J., Ruqiong, W., Alarcon-Rodriguez, R., Requena-Mullor, M., Ding, C., and Ventura-Miranda, M.I., (2021). Analysis of anxiety levels of nursing students because of learning during the Covid-19 Pandemic. *Healthcare*, 2-11.
- [25] Aydın, Y.K. ve Yazıcı, S., (2017). Ebelik öğrencilerinin ilk klinik deneyim başlangıcı ve sonunda anksiyete ve stres düzeylerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 190-195.
- [26] Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P., Yılmaz, S. ve Yıldırım, A., (2010). Sağlık yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin klinik uygulamaya ilişkin kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 11(1):69-75.
- [27] Açıksöz, S., Uzun, Ş. ve Arslan, F., (2016). Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58:129-135.
- [28] Tekin, B., (2020). Covid-19 Pandemisi Döneminde Ülkelerin Covid-19, Sağlık ve Finansal Göstergeler Bağlamında Sınıflandırılması: Hiyerarşik Kümeleme Analizi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5:2.
- [29] Wilkesmann, U., Fischer, H., and Virgillito, A., (2021). Academic motivation of students the german case, discussion papers des zentrums für hochschulbildung (vormals zentrum für weiterbildung). Technische Universität Dortmund, ISSN:1863-0294.